

**ทัศนคติของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง
ต่อเพศภาวะในสังคมไทย***
**University Students' Attitude Towards Gender
in Thai Society**

สมพร รุ่งเรืองกลกิจ**

Somporn Rungreangkulkij

อิงคณา โคตนารา***

Ingkata Kotnara

เนตรชนก แก้วจันทา****

Netchanok Kaewjanta

ชมพูนุท กาบคำบา*****

Chompoonoot Kabkumba

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจทัศนคติของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยต่อเพศภาวะ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจทัศนคติต่อเพศภาวะ ซึ่งมี 5 ด้าน คือ 1) บรรทัดฐานความเป็น

* โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากศูนย์วิจัยและฝึกอบรมเพศภาวะและสุขภาพสตรี มหาวิทยาลัยขอนแก่น

This research was funded by the Centre of Research and Training on Gender and Women's Health, Khon Kaen University

** คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Nursing, Khon Kaen University.

Corresponding author, e-mail : somrun@kku.ac.th

, *, ***** คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Nursing, Khon Kaen University.

ผู้หญิง/ผู้ชายไทย 2) บทบาทผู้หญิงกับผู้ชายไทยในครอบครัว 3) บทบาทผู้หญิงกับผู้ชายไทยในชุมชน/ในที่ทำงาน 4) ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ 5) บทบาทผู้หญิงกับผู้ชายไทยเรื่องเพศ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายมีค่าคะแนนยึดติดต่อบทบาทหญิงชายที่สะท้อนความคิดแบบชายเป็นใหญ่ มากกว่าเพศหญิง 3 ด้าน (บทบาทผู้หญิงผู้ชายในชุมชน ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ และ บทบาทผู้หญิงกับผู้ชายไทยเรื่องเพศ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) มหาวิทยาลัยควรกำหนดวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยและแผนยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศภาวะ จัดให้มีการเรียนการสอนวิชาเพศภาวะศึกษาเพื่อความเป็นธรรม เผยแพร่พระราชบัญญัติความเท่าเทียมทางเพศ

คำสำคัญ : เพศภาวะ บทบาทหญิงชายไทย ทศนคตินักศึกษาในมหาวิทยาลัย

Abstract

This research aimed to describe university's students' attitudes towards gender roles. Subjects were students at a university in Thailand. Data were collected by structural interviewing based on the Attitude towards Gender Scale which consisted of five sub-scales including 1) norms of Thai women/men, 2) roles of Thai women and men in the family, 3) roles of Thai women and men in the community/workplace, 4) power in relationships, and 5) roles of Thai women and men in a sexual relationship. The results showed that men held significantly more traditional gender attitudes than women on three dimensions (roles of Thai women and men in the community/workplace, power in relationships, and roles of Thai women and men in a sexual relationship) ($p < 0.05$). University should include a mission and strategic plan on

promoting gender equality, open gender equality study course, distribute Act of Gender Equality.

Keywords : Gender, roles of Thai women and men, attitudes, university student

บทนำ

สังคมในประชาคมโลกส่วนใหญ่เป็นสังคมแบบชายเป็นใหญ่ หรือปิตาธิปไตย (patriarchy) รวมถึงสังคมไทยเช่นกัน ในปี ค.ศ. 1960 มีการเคลื่อนไหวของสตรีนิยมที่ต่อสู้เพื่อความเสมอภาคระหว่างผู้หญิงกับผู้ชายในประเทศตะวันตก นักสตรีนิยมมีความเชื่อว่าความเสมอภาคจะเกิดขึ้นได้ต้องให้ผู้หญิงเข้าสู่พื้นที่สาธารณะเช่นเดียวกับผู้ชาย เช่น เรียนหนังสือ ทำงานนอกบ้านที่มีรายได้ มีตำแหน่งเป็นผู้บริหาร เป็นผู้นำ ผู้กำหนดนโยบาย ในสถาบันต่างๆ ในชุมชนเช่นเดียวกับผู้ชาย (Lobber, 2017) กลุ่มสตรีนิยมทั่วโลก ทั้งโลกตะวันตกและตะวันออกได้ดำเนินการต่อสู้ต่อเนื่องมาจนทำให้เกิดปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการ (the Beijing Declaration and Platform for Action) ซึ่งมีเป้าหมายขจัดอุปสรรคที่ขัดขวางการมีส่วนร่วมอย่างเสมอภาคระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย (gender equality) ในความรับผิดชอบ การใช้อำนาจ และการตัดสินใจในทุกด้านของชีวิตทั้งด้านครอบครัว เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยขอให้ประชาคมทั่วโลกรับปฏิญญาดังกล่าวเข้าไปเป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ ประเทศไทยได้ลงนามในพันธกรณีกับประชาคมโลกในการเคารพและปฏิบัติตามหลักความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย (gender equality) ด้วยการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาของสหประชาชาติว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (The Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women) (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2552) อีกทั้งประเทศไทย

ได้เข้าร่วมกับประชาคมโลกในการตั้งเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals) ข้อ 3 ส่งเสริมความเท่าเทียมกันทางเพศ และส่งเสริมบทบาทสตรี (ศูนย์สาธารณประโยชน์และประชาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2555)

แม้ว่าสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก ผู้หญิงมีโอกาสดำเนินการศึกษาสูงขึ้น ทำงานนอกบ้านที่มีรายได้ มีโอกาสเป็นผู้นำหรือดำรงในตำแหน่งบริหารขององค์กรต่างๆ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลจากการสำรวจหญิงและชายในการเป็นผู้นำ ผู้มีส่วนร่วมทางการเมือง การบริหารและการปกครองทุกระดับทั้งในภาครัฐและเอกชน พบว่าผู้หญิงมีสัดส่วนน้อยกว่าผู้ชาย (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว และโครงการสตรีและเยาวชนศึกษา, 2559) สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับศูนย์สาธารณประโยชน์และประชาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2555) สำรวจเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชายทั่วประเทศพบว่า เจตคติด้านความเสมอภาคและบทบาทหญิงชายเป็นไปในทิศทางส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย เช่น ร้อยละ 88.0 ไม่เห็นด้วยว่าการดูแลบ้าน ครอบครัวยุติและลูก เป็นหน้าที่ของผู้หญิงฝ่ายเดียว ไม่ว่าผู้หญิงจะทำงานนอกบ้านหรือไม่ก็ตาม ส่วนใหญ่ร้อยละ 89.9 เห็นด้วยว่าการล่วงละเมิดทางเพศยังเป็นปัญหาใหญ่ที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข แต่ก็ยังพบว่ามียุติประเด็นที่ยังคงมีลักษณะสนับสนุนชายเป็นใหญ่ เช่น ร้อยละ 55.5 เห็นว่าปัญหาความไม่เท่าเทียมของหญิงและชาย ยังไม่ใช่ปัญหาเร่งด่วน ร้อยละ 59.0 เห็นว่าผู้ชายไม่ได้เอาเปรียบผู้หญิงที่ต้องทำงานบ้านและเลี้ยงลูก ถึงแม้ว่าจะต้องทำงานนอกบ้านที่มีรายได้ด้วย และร้อยละ 35.5 เชื่อว่าผู้ชายที่นอกใจภรรยา มักได้รับการให้อภัย แต่ผู้หญิงที่นอกใจสามี จะถูกสังคมประณาม ร้อยละ 17.4 ยังเห็นว่าภาระหน้าที่การเลี้ยงดูบุตรยังเป็นหน้าที่ของผู้หญิง (แม่) เท่านั้น

วัยรุ่นเป็นกำลังสำคัญของประเทศที่จะเติบโตมีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศ ทศนคติของวัยรุ่นต่อความเสมอภาคทางเพศภาวะเป็นสิ่งสำคัญที่จะบอกถึง

การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ และองค์การอนามัยโลกกล่าวว่าเพศภาวะเป็นปัจจัยสำคัญต่อพฤติกรรมทางเพศ ของวัยรุ่น การส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศภาวะเป็นปัจจัยสำคัญต่อการส่งเสริม พฤติกรรมสุขภาพทางเพศของวัยรุ่น วัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อชายเป็นใหญ่จะมีความเสี่ยง ต่อการมีปัญหาด้านสุขภาพ (well-being) รวมถึงสุขภาพทางเพศ วัยรุ่นชายที่มีทัศนคติ ต่อเพศภาวะแบบไม่เสมอภาคมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เช่น มีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนหลายคน วัยรุ่นหญิงที่มีทัศนคติต่อเพศภาวะแบบไม่เสมอภาค มีแนวโน้มที่จะมีผลลัพธ์ทางสุขภาพทางเพศในด้านลบ เช่น ถูกชักจูงโน้มน้าวให้มี เพศสัมพันธ์ (Meyer et al., 2014)

ในต่างประเทศมีการสำรวจทัศนคติของวัยรุ่นต่อบทบาททางเพศภาวะ และพบว่าวัยรุ่นชายและหญิงมีทัศนคติต่อเพศภาวะในลักษณะที่สะท้อนความคิด แบบชายเป็นใหญ่ เช่น วัยรุ่นชาย และ วัยรุ่นหญิงอียิปต์ มีความเห็นว่า ภรรยาควร ขออนุญาตจากสามีในทุกเรื่อง ภรรยาควรยอมรับความเห็นของสามี สามีควรเป็น ผู้มีอำนาจตัดสินใจว่าภรรยาควรทำงานนอกบ้านที่มีรายได้หรือไม่ ผู้ชายควรเป็น ผู้หารายได้หลักในครอบครัว การทำงานบ้านควรเป็นหน้าที่ของผู้หญิงฝ่ายเดียว (Mensch, Ibrahim, Lee, El-Gibaly, 2003) เช่นเดียวกัน วัยรุ่นชาวสก็อตแลนด์ ทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ผู้หญิงควรทำงานบ้านดูแลลูกมากกว่า การไปทำงานนอกบ้าน ผู้หญิงถูกคาดหวังว่าต้องทำงานทั้งในบ้านและนอกบ้าน (Tinklin, Croxford, Ducklin, Frame, 2005) สำหรับวัยรุ่นในประเทศเอเชีย ใน 3 ประเทศ คือ เวียดนาม จีน และไต้หวัน พบว่า วัยรุ่นชายส่วนใหญ่เห็นว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานเป็นเรื่องปกติ วัยรุ่นในประเทศเวียดนามมีทัศนคติ ต่อบทบาทหญิงชายที่สะท้อนที่สะท้อนความคิดแบบชายเป็นใหญ่น้อยที่สุด วัยรุ่นชายมีทัศนคติต่อบทบาทหญิงชายไม่เท่าเทียมกัน วัยรุ่นที่กำลังศึกษาในระดับสูง มีทัศนคติต่อบทบาทหญิงชายที่ยืดหยุ่นมากที่สุด วัยรุ่นหญิงที่มีทัศนคติต่อบทบาท หญิงชายที่สะท้อนความคิดแบบชายเป็นใหญ่สูงจะไม่เห็นด้วยต่อการมีเพศสัมพันธ์ ก่อนแต่งงาน (Zuo, et al., 2012) สำหรับในประเทศโบลิเวียและเอกวาดอร์ พบว่า

วัยรุ่นชายและหญิงที่มีทัศนคติต่อความเสมอภาคทางเพศภาวะให้ความสำคัญต่อการคุมกำเนิด สามารถพูดเรื่องเพศวิถีกับคู่ (partner) ของตน มีผลทางบวกต่อสุขภาวะทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ของวัยรุ่นชายและหญิง (Meyer et al., 2014)

สำหรับการศึกษาในประเด็นความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในวัยรุ่นไทย พบว่าส่วนใหญ่เป็นการศึกษาทัศนคติต่อบทบาททางเพศมิติเดียว เช่น ศิริวรรณ ทุมเชื้อ (2558) ศึกษาพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นหญิงและชายชั้นมัธยมศึกษาพบว่า ร้อยละ 19.5 เคยมีเพศสัมพันธ์มาแล้ว ร้อยละ 12.5 ไม่เคยใช้ถุงยางอนามัย ร้อยละ 53.3 ใช้ถุงยางอนามัยเป็นบางครั้ง เนตรนา พรหมมา และคณะ (2013) ศึกษาปัจจัยทำนายความตั้งใจมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของนักศึกษาชายชั้นปีที่ 1 พบว่า ประมาณ 1 ใน 4 ของกลุ่มตัวอย่างมีความตั้งใจที่จะมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน การศึกษาที่ศึกษามิติเพศภาวะนอกเหนือไปจากมิติทางเพศอย่างเดียวพบเพียงหนึ่งการศึกษาเท่านั้น คือ จักรกฤษณ์ พิณญาพงษ์ (2544) ศึกษาการรับรู้บทบาทหญิงชายและการปฏิบัติตัวเกี่ยวกับอนามัยเจริญพันธุ์ของนักศึกษาชายและหญิงระดับอุดมศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า นักศึกษาชายมีความสอดคล้องกับความคิดแบบชายเป็นใหญ่ เช่นเดียวกับที่พบในต่างประเทศ โดยพบว่านักศึกษาหญิงส่วนใหญ่มีการรับรู้ว่าผู้หญิงสามารถทำงานได้ดีเท่าๆ กับผู้ชาย ในขณะที่นักศึกษาชายส่วนใหญ่รับรู้ว่าคุณชายมีความสามารถในการทำงานมากกว่าผู้หญิง นักศึกษาหญิงส่วนใหญ่มีความเห็นว่าผู้หญิงไม่ควรแสดงออกถึงความรู้สึกทางเพศ แต่ผู้ชายมีความเห็นว่าผู้ชายสามารถแสดงออกได้โดยไม่ถือว่าเป็นความผิดปกติ สำหรับอำนาจการต่อรอง นักศึกษาหญิงมีความเห็นว่าก่อนที่จะเป็นคู่รักผู้หญิงมีมากกว่าผู้ชาย แต่เมื่อตัดสินใจเป็นคู่รัก ผู้ชายมีอำนาจการต่อรองมากกว่า จะเห็นได้ว่าทัศนคติที่ชายมีอำนาจเหนือกว่าโดยเฉพาะเรื่องเพศ มีความเสี่ยงที่จะส่งผลกระทบทางลบต่อสุขภาวะของวัยรุ่นหญิงชาย ซึ่งหากวัยรุ่นทั้งหญิงและชายมีทัศนคติต่อเพศภาวะในทุกๆ มิติ มิใช่มิติเรื่องเพศอย่างเดียว จะส่งผลให้ประเทศชาติบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ

สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันการศึกษาขั้นสูงมีพันธกิจในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ แสวงหาคำตอบให้กับสังคม มีส่วนในการหล่อหลอมทัศนคติของ

นิสิตนักศึกษาเรื่องความเสมอภาคทางเพศภาวะ เพราะหากนิสิตนักศึกษามีทัศนคติที่ยังสะท้อนความคิดแบบชายเป็นใหญ่ ย่อมมีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดความเสี่ยงต่อปัญหาสังคมเช่น การตั้งครุฑไม้พร้อม การเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การกระทำความรุนแรงอันเนื่องมาจากความเป็นเพศ (gender based violence) หรือการไม่สนับสนุนการส่งเสริมบทบาทสตรีในรูปแบบต่างๆ เนื่องจากบริบททางสังคมมีอิทธิพลต่อทัศนคติทางเพศภาวะและเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสำรวจทัศนคติต่อเพศภาวะของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเนื่องจากจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าผู้หญิงและผู้ชายมีทัศนคติต่อเพศภาวะแตกต่างกัน การศึกษาครั้งนี้จึงต้องการเปรียบเทียบความแตกต่างของนักศึกษาชายและหญิงต่อเพศภาวะ เพื่อจะได้มีข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการจัดดำเนินการวิจัย และการจัดโครงการบริการวิชาการเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชายที่มีความเหมาะสมและมีความเฉพาะต่อการรับรู้ในความแตกต่างระหว่างเพศ โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สำรวจทัศนคติของนักศึกษาแห่งหนึ่งต่อเพศภาวะ 2) เปรียบเทียบความแตกต่างของทัศนคตินักศึกษาชายและหญิงต่อเพศภาวะ

กรอบแนวคิด

เพศภาวะหรือบทบาทหญิงชาย (gender) เป็นคำที่ใช้อธิบายคุณลักษณะของผู้หญิงและผู้ชายที่อธิบายมาจากฐานคิดในทฤษฎีการประกอบสร้างทางสังคม (social construction) บทบาทความเป็นหญิงเป็นชายเป็นความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชายที่เกิดจากความคาดหวังของสังคม เป็นสิ่งที่ถ่ายทอดผ่านกระบวนการเรียนรู้และขัดเกลาทางสังคม (socialization) กำหนดแบบแผนการแสดงออกและการปฏิบัติระหว่างผู้หญิงและผู้ชายแตกต่างกัน เพศภาวะมีความแตกต่างในแต่ละสังคมขึ้นอยู่กับค่านิยม ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม การศึกษา ชนชั้น ปัจจัยเหล่านี้เปลี่ยนแปลงไปตามเวลา สภาพการณ์ และเงื่อนไขของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

(World Health Organization, 2009) ต่างกับคำว่า เพศ (sex) ซึ่งเป็นคุณลักษณะทางชีววิทยาและทางกายภาพของเพศชายและเพศหญิง เช่น อวัยวะเพศ โครโมโซม หรือฮอร์โมน เป็นเรื่องยากที่จะเปลี่ยนแปลง (WHO, 2009) บทบาทหญิงชายดั้งเดิม (traditional gender roles) เป็นบทบาทที่ให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะความเป็นชายมากกว่าคุณลักษณะความเป็นหญิง สะท้อนความคิดแบบชายเป็นใหญ่ โดยมีคุณลักษณะดังนี้ ความเป็นผู้ชายมีลักษณะเป็นผู้นำ ผู้หาเลี้ยงครอบครัว มีศักดิ์ศรี กล้าหาญ เข้มแข็ง พึ่งตนเอง ทะเยอทะยาน ชอบแข่งขัน มั่นใจในตนเอง บึกบึน ก้าวร้าว ได้รับการยอมรับให้เต็มเหล่า สุนัขหรี กล้าเสี่ยง มีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานได้ ร้องไห้หรือแสดงความอ่อนแอไม่ได้ ลักษณะของความเป็นผู้หญิง เช่น เป็นแม่บ้าน เป็นผู้ตาม ดูแลพ่อแม่ เลี้ยงดูบุตร เรียบร้อย รักนวลสงวนตัว เป็นเพศที่อ่อนแอ ทำงานบริการ (Allanana, 2013)

เพศภาวะสามารถอธิบายความแตกต่างและความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชาย ในโมโนทัศน์หลัก 5 โมโนทัศน์ ดังนี้ บรรทัดฐานหญิงชาย (gender norm) หมายถึง ความเชื่อ ความคาดหวังเกี่ยวกับผู้หญิง เด็กหญิง ผู้ชาย เด็กชาย ที่สังคมกำหนดว่าผู้หญิงผู้ชายควรมีคุณลักษณะหรือมีพฤติกรรมอย่างไร บทบาทหญิงชาย (gender roles) หมายถึง บทบาทที่คาดหวังไว้ว่าเพศชายและเพศหญิงควรจะทำในสังคมนั้นๆ ทั้งบทบาทในบ้านและนอกบ้าน ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทหญิงชาย (gender relations) หมายถึง รูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่กำหนดว่าผู้หญิงและผู้ชายในวัยต่างๆ ควรปฏิบัติและวางตัวต่อเพศตรงข้ามอย่างไร การจัดสรรอำนาจระหว่างผู้หญิงกับผู้ชาย การแบ่งงานหญิงชาย (gender-based division of labor) หมายถึง การให้คุณค่ากิจกรรมทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมถึงการประกอบอาชีพนอกบ้าน และภาระหน้าที่ที่ผู้ชายและผู้หญิงมีต่อชุมชนและครอบครัว (ทั้งมีหรือไม่มีค่าตอบแทน) การเข้าถึงและควบคุมทรัพยากร (access and control of resources) หมายถึงการที่บุคคลสามารถใช้ประโยชน์และมีอำนาจในการตัดสินใจในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรได้ (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2550) งานวิจัยนี้ใช้กรอบแนวคิดเพศภาวะ 5 ด้าน

ที่สมพร รุ่งเรืองกลกิจ และ คณะ (2557) พัฒนามาจากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับเครื่องมือที่สำรวจทัศนคติต่อเพศภาวะทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงการศึกษาเชิงคุณภาพกับประชาชนทั่วไปในจังหวัดขอนแก่นเกี่ยวกับบทบาทความเป็นหญิงเป็นชาย และการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญทางเพศภาวะ และได้ข้อสรุปออกมา 5 ด้าน คือ 1) บรรทัดฐานความเป็นผู้หญิง/ผู้ชายไทย 2) บทบาทผู้หญิงกับผู้ชายไทยในครอบครัว 3) บทบาทผู้หญิงกับผู้ชายไทยในชุมชน/ในที่ทำงาน 4) ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ 5) บทบาทผู้หญิงกับผู้ชายไทยเรื่องเพศมาเป็นแนวทางในการสำรวจทัศนคติของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยใช้การวิจัยเชิงพรรณนา โครงการวิจัยนี้ได้รับการเห็นชอบจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประชากรที่ศึกษาเป็นนักศึกษาแห่งหนึ่ง จำนวน 23,190 คน จากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของเครซีและมอร์แกนและใช้ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าคะแนนทัศนคติของประชาชนทั่วไปต่อบทบาทหญิงชายไทย มีค่าเท่ากับ 28.60 (สมพร รุ่งเรืองกลกิจ และคณะ, 2557) พบว่าการวิจัยนี้ต้องใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 423 คน การวิจัยนี้ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบการสุ่มแบบกลุ่ม 4 ขั้นตอน คือ 1) แบ่งกลุ่มตามคณะ 2) แบ่งกลุ่มตามสาขาวิชา 3) แบ่งกลุ่มตามระดับชั้นปีที่ศึกษา และ ขั้นตอนี่ 4) สุ่มกลุ่มตัวอย่างในแต่ละคณะและแต่ละชั้นปีในสัดส่วนที่เท่ากัน จึงเพิ่มค่า design effect 1.5 ทำให้ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็น 635 คน เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพศ หญิง 635 คน และเพศชาย 635 คน เท่ากันรวมเป็น 1,270 คน เกณฑ์การคัดเข้า เป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระดับปริญญาตรี อายุ 19 ปีขึ้นไปลงทะเบียนในภาคต้น ปีการศึกษา 2557 เกณฑ์การคัดออกเป็นนักศึกษาชาวต่างประเทศ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1.1. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปประกอบด้วย เพศ อายุ คณะ ชั้นปี เป็นต้น

1.2. แบบสำรวจทัศนคติต่อเพศภาวะ ที่พัฒนาขึ้นโดยสมพร รุ่งเรืองกลกิจ และคณะ (2557) โดยผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับเพศภาวะ และเครื่องมือเกี่ยวกับเพศภาวะทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทำการสนทนากลุ่มกับกลุ่มประชาชนทั่วไปทั้งเพศชายและเพศหญิง จำนวน 32 คน อายุระหว่าง 25 - 35 ปี และ 36 - 50 ปี และให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 6 คนพิจารณาความตรงของเครื่องมือ ได้ค่า CVI เท่ากับ 0.83 แบบสำรวจทัศนคติต่อเพศภาวะ ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) บรรทัดฐานความเป็นผู้หญิง/ผู้ชายไทย 2) บทบาทผู้หญิงกับผู้ชายไทย ในครอบครัว 3) บทบาทผู้หญิงกับผู้ชายไทยในชุมชน/ในที่ทำงาน 4) ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ และ 5) บทบาทผู้หญิงกับผู้ชายไทยเรื่องเพศ มีข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 47 ข้อ เป็นแบบประมาณค่า Likert Scale 5 ระดับให้อาสาสมัครเลือกตอบว่า เห็นด้วยกับข้อคำถามในระดับใด 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นๆ และ 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุดกับข้อความนั้น ค่าคะแนนสูงหมายความว่ามีความคิดที่ยึดติดต่อความเป็นหญิงเป็นชายที่สะท้อนความคิดแบบชายเป็นใหญ่มาก คือชายมีอำนาจหรือโอกาสมากกว่าผู้หญิง ค่าความสอดคล้องภายในด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคในแต่ละมิติอยู่ระหว่าง 0.66-0.81 ในแบบสอบถามชุดนี้มี 4 ข้อที่มีทิศทางตรงกันข้ามกับความคิดแบบชายเป็นใหญ่ คือมีลักษณะที่แสดงถึงความสมดุลด้านเพศภาวะหรือเสมอภาคด้านเพศภาวะ คือ ด้านที่ 3 บทบาทชายหญิงไทยในชุมชน (หรือในที่ทำงาน) ข้อ 1, 4, และ 6 ด้านที่ 4 บทบาทชายหญิงไทยด้านความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ข้อ 1 ดังนั้นในการรวมคะแนนรายด้านต้องกลับตัวเลขจากแบบสอบถาม (reverse score) เพื่อให้คะแนนไปในทิศทางเดียวกันกับข้ออื่นๆ

2. วิธีการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยประสานงานกับฝ่ายพัฒนานักศึกษาของแต่ละคณะในมหาวิทยาลัย ที่เลือกศึกษาขอให้ส่งเอกสารคำชี้แจงและแบบสอบถาม พร้อมซองส่งเอกสารกลับให้กับอาสาสมัครที่สุ่มรายชื่อได้และขอให้นักศึกษาส่งแบบสอบถามคืนในกล่องรับ

แบบสอบถามที่งานฝ่ายพัฒนานักศึกษาในแต่ละคณะ ผลการเก็บข้อมูลได้แบบสอบถามคืนจำนวน 1,014 ฉบับ คิดเป็นได้แบบสอบถามคืนร้อยละ 81.89

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติพรรณนา สำหรับการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่ามัธยฐานของทัศนคติต่อเพศภาวะในแต่ละรายข้อและรายด้านระหว่างนักศึกษาหญิงและนักศึกษาชาย ใช้สถิติ Mann-Whitney U test (Wilcoxon rank-sum test) เนื่องจากข้อมูลมีการกระจายไม่เป็นโค้งปกติ การแจกแจงของข้อมูลไม่ปกติ จึงเลือกใช้ non-parametric ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษา

1. ลักษณะข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างศึกษา เมื่อแยกตามเพศหญิงและเพศชาย พบว่าเพศหญิงมีจำนวนมากกว่าเพศชายเล็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 53.5 เรียนอยู่ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพมากที่สุด ร้อยละ 36.3 เรียนอยู่ชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 27.5 พักอยู่ในหอพักมหาวิทยาลัย ร้อยละ 46.4

2. ทัศนคติของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยชายและหญิง

ในส่วนนี้นำเสนอผลการเปรียบเทียบทัศนคติของนักศึกษาเพศชายและเพศหญิง 5 ด้าน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและเพศหญิงมีค่าคะแนนเฉลี่ยทัศนคติทางเพศภาวะรายข้อส่วนใหญ่ต่ำกว่า 3 หมายความว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและเพศหญิงมีทัศนคติเห็นด้วยต่อทัศนคติทางเพศภาวะในลักษณะชายเป็นใหญ่มากกว่าหญิงในระดับน้อย อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงและเพศชายพบว่านักศึกษาที่เป็นเพศชายมีทัศนคติที่สนับสนุนชายเป็นใหญ่มากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญในทุกด้าน รายละเอียดดังตารางที่ 1- ตารางที่ 5

2.1 ทศนคติต่อบทบาทชายหญิงด้าน บรรทัดฐานความเป็นผู้หญิง/ผู้ชายไทย

จากตารางที่ 1 ทศนคติด้านบรรทัดฐานความเป็นผู้หญิง/ผู้ชายไทย ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างเพศชาย และเพศหญิงพบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายมีค่าคะแนนยึดติดต่อบรรทัดฐานความเป็นผู้หญิงผู้ชายที่สะท้อนความคิดแบบชายเป็นใหญ่มากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชายมีค่าคะแนนยึดติดต่อบรรทัดฐานความเป็นผู้หญิงผู้ชายสะท้อนความคิดแบบชายเป็นใหญ่มากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญเกือบทุกข้อ ยกเว้นการดื่มเหล้าจนเมามาเป็นสิ่งที่น่าอายสำหรับผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย (ข้อ 2) และผู้หญิงควรมีความอดทนต่อปัญหาครอบครัวเพื่อรักษาความเป็นครอบครัวไว้ (ข้อ 7) ไม่แตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงและเพศชาย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแตกต่างระหว่างทศนคติต่อเพศภาวะด้านบรรทัดฐานความเป็นผู้หญิง/ผู้ชายไทยของนักศึกษา ระหว่างเพศชายและเพศหญิงเป็นรายชื่อ

ข้อ	ข้อความ	รวม (1040)	ชาย (n=462)	หญิง (n=541)	P-value
		Mean (SD)	Mean (SD)	Mean (SD)	
1	ผู้หญิงมีความละเอียดอ่อนมากกว่าผู้ชาย	4.05 (0.95)	3.85 (0.97)	4.25 (0.95)	<0.01*
2	การดื่มเหล้าจนเมามาเป็นสิ่งที่น่าอายสำหรับผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย	3.69 (1.21)	3.69 (1.20)	3.69 (1.12)	0.95
3	ผู้หญิงที่ออกไปทำงานนอกบ้านตอนกลางคืนเช่น ในโรงงานร้านอาหาร เป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสม	2.28 (1.01)	2.62 (1.18)	2.28 (1.10)	<0.01*

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแตกต่างระหว่างทัศนคติต่อ
 เพศภาวะด้านบรรทัดฐานความเป็นผู้หญิง/ผู้ชายไทยของนักศึกษา
 ระหว่างเพศชายและเพศหญิงเป็นรายข้อ (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	รวม (1040)	ชาย (n=462)	หญิง (n=541)	P-value
		Mean (SD)	Mean (SD)	Mean (SD)	
4	ผู้ชายต้องเข้มแข็งและไม่ควรร้องไห้ ต่อหน้าผู้อื่น	2.94 (1.25)	3.36 (1.25)	2.94 (1.25)	<0.01*
5	เป็นเรื่องปกติที่ผู้ชายแสดง ความก้าวร้าว	2.22 (1.15)	2.56 (1.17)	2.22 (1.15)	<0.01*
6	ผู้ชายไม่ควรพูดถึงปัญหาของตนเอง ให้ผู้อื่น (ทั้งในและนอกครอบครัว) ฟัง เพราะจะไม่ได้รับการยอมรับ	1.95 (1.16)	2.34 (1.26)	1.95 (1.16)	<0.01*
7	ผู้หญิงควรมีความอดทนต่อปัญหา ครอบครัวเพื่อรักษาความเป็น ครอบครัวไว้	3.05 (1.12)	3.03 (1.06)	3.05 (1.12)	0.71
8	แม้ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัว (เช่น ถูกสามีดูต่ำกว่ากล่าวหรือ ทำร้ายร่างกาย)ผู้หญิงควรอดทน ไม่ได้ตอบเพื่อเห็นแก่บุตรหรือเพื่อ ความสุขของครอบครัว	1.76 (1.06)	2.14 (1.17)	1.76 (1.06)	<0.01*
9	ผู้หญิงเป็นเพศที่อ่อนแอและ ต้องพึ่งพิงผู้ชาย	1.98 (1.25)	2.53 (1.25)	1.98 (1.25)	<0.01*
คะแนนเฉลี่ยรวมรายด้าน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน)		24.92 (6.32)	26.14 (6.32)	23.92 (6.18)	0.05

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ทศนคติต่อบทบาทชายหญิงไทยในครอบครัว

จากตารางที่ 2 ทศนคติต่อบทบาทผู้หญิงไทยกับผู้ชายไทยในครอบครัวพบว่า เมื่อพิจารณาคะแนนรวมรายด้าน กลุ่มตัวอย่างเพศชายมีค่าคะแนนยึดติดต่อบทบาทผู้หญิงผู้ชายไทยในครอบครัวที่สะท้อนชายเป็นใหญ่มากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายจะมีค่าคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อบทบาทผู้หญิงไทยกับผู้ชายไทยในครอบครัวที่ยึดติดต่อบรรทัดฐานความเป็นผู้หญิงผู้ชายที่สะท้อนชายเป็นใหญ่สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญในเกือบทุกข้อ ยกเว้นข้อ 7 เรื่อง ผู้หญิงจะมีชีวิตที่มีคุณค่ามากกว่าถ้าได้ออกไปทำงานที่มีรายได้นอกบ้านแทนที่จะอยู่บ้านเลี้ยงลูกโดยไม่มีรายได้ กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงและเพศชายมีค่าคะแนนเฉลี่ยทัศนคติในข้อนี้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแตกต่างระหว่างทัศนคติต่อเพศภาวะด้านบทบาทผู้หญิงไทยกับผู้ชายไทยในครอบครัวของนักศึกษาระหว่างเพศชายและเพศหญิงเป็นรายข้อ

ข้อ	ข้อความ	รวม (1040)	ชาย (n=462)	หญิง (n=541)	P-value
		Mean (SD)	Mean (SD)	Mean (SD)	
1	ผู้หญิงเมื่อมีบุตรแล้วควรทำงานอยู่ กับบ้านมากกว่าทำงานนอกบ้าน	2.12 (1.19)	2.67 (1.18)	2.12 (1.19)	<0.01*
2	ควรเป็นหน้าที่ของแม่มากกว่าของ พ่อในการอบรมสั่งสอนบุตร	1.85 (1.14)	2.21 (1.24)	1.85 (1.14)	<0.01*
3	เด็กผู้ชายไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบ ช่วยแม่ในการทำงานบ้าน ดูแลน้อง สามารถออกไปเล่นนอกบ้านได้	1.44 (0.78)	1.84 (1.24)	1.44 (0.78)	<0.01*

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแตกต่างระหว่างทัศนคติ
ต่อเพศภาวะด้านบทบาทผู้หญิงไทยกับผู้ชายไทยในครอบครัว
ของนักศึกษาระหว่างเพศชายและเพศหญิงเป็นรายข้อ (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	รวม (1040)	ชาย (n=462)	หญิง (n=541)	P-value
		Mean (SD)	Mean (SD)	Mean (SD)	
4	ผู้หญิงแม้จะทำงานนอกบ้าน ควร ต้องรับผิดชอบทำงานบ้านทั้งหมด ด้วย	2.38 (1.16)	2.61 (1.13)	2.38 (1.16)	<0.01*
5	ผู้ชายต้องเป็นตัวหลักในการทำงาน หาเลี้ยงครอบครัว	3.19 (1.29)	3.39 (1.24)	3.19 (1.29)	0.01*
6	เป็นเรื่องไม่เหมาะสมหากภรรยา ทำงานนอกบ้านและสามีอยู่บ้าน เลี้ยงดูบุตร	2.42 (1.26)	2.82 (1.29)	2.42 (1.26)	<0.01*
7	ผู้หญิงจะมีชีวิตที่มีคุณค่า (ได้รับ ความสำคัญ) มากกว่า ถ้าได้ออกไป ทำงานที่มีรายได้นอกบ้าน แทนที่จะ อยู่บ้านเลี้ยงลูกโดยไม่มีรายได้	2.72 (1.26)	2.65 (1.10)	2.79 (1.26)	0.09
คะแนนเฉลี่ยรวมรายด้าน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน)		17.11 (5.22)	18.18 (5.23)	16.18 (5.02)	0.05

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ทศนคติต่อบทบาทชายหญิงไทยในชุมชน/ในที่ทำงาน

จากตารางที่ 3 ทศนคติด้านบทบาทผู้หญิงไทยกับผู้ชายไทยในชุมชน/ในที่ทำงานพบว่า เมื่อพิจารณาคะแนนรวมรายด้าน กลุ่มตัวอย่างเพศชายมีค่าคะแนนยึดติดต่อบทบาทผู้หญิงผู้ชายไทยในชุมชน/ในที่ทำงานที่ให้โอกาสผู้ชายเป็นผู้นำมากกว่าผู้หญิงสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าในข้อที่ผู้หญิงควรได้รับการสนับสนุนให้มีโอกาสเท่าเทียมกับผู้ชายในที่ทำงาน (ข้อ 1) การเป็นหัวหน้าในชุมชน (ข้อ 4) และ ผู้หญิงสามารถเป็นประธานในที่ประชุมได้เท่ากับผู้ชาย (ข้อ 6) กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมีค่าคะแนนเฉลี่ยเห็นด้วยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชายอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ทศนคติอื่นๆ ในเรื่องความเป็นผู้นำกลุ่มตัวอย่างผู้ชายยังยึดติดกับความเชื่อว่าผู้ชายเป็นผู้นำได้ดีกว่าผู้หญิง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเห็นด้วยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญเกือบทุกข้อ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแตกต่างระหว่างทศนคติต่อเพศภาวะด้านบทบาทผู้หญิงไทยกับผู้ชายไทยในชุมชน/ในที่ทำงานของนักศึกษาระหว่างเพศชายและเพศหญิงเป็นรายข้อ

ข้อ	ข้อความ	รวม (1040)	ชาย (n=462)	หญิง (n=541)	P-value
		Mean (SD)	Mean (SD)	Mean (SD)	
1	ผู้หญิงและผู้ชายควรมีโอกาสถูกเลือกเข้าทำงานอย่างเท่าเทียมกัน**	4.59 (0.88)	4.15 (1.06)	4.59 (0.88)	<0.01*
2	การเรียกร้องสิทธิสตรีเป็นเรื่องไม่เหมาะสมกับผู้หญิงไทย	1.83 (1.25)	2.17 (1.24)	1.83 (1.25)	<0.01*
3	ในการทำงาน ผู้หญิงไม่สามารถทุ่มเทเวลาให้กับงานได้มากเท่าผู้ชาย	2.04 (1.19)	2.40 (1.21)	2.04 (1.19)	<0.01*

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแตกต่างระหว่างทัศนคติ
ต่อเพศภาวะด้านบทบาทผู้หญิงไทยกับผู้ชายไทยในชุมชน/ในที่ทำงาน
ของนักศึกษาระหว่างเพศชายและเพศหญิงเป็นรายข้อ (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	รวม (1040)	ชาย (n=462)	หญิง (n=541)	P-value
		Mean (SD)	Mean (SD)	Mean (SD)	
4	ผู้หญิงควรได้รับการสนับสนุนให้ดำรงตำแหน่งหน้าที่การงานสูงขึ้น เป็นหัวหน้างาน หรือเป็นผู้นำชุมชนได้เท่าเทียมกับผู้ชาย**	4.18 (1.06)	3.61 (1.09)	4.18 (1.06)	<0.01*
5	ภรรยาที่ทำงานนอกบ้านและมีรายได้มากกว่าสามีจะถูกมองว่าเก่งเกินหน้าสามี	2.49 (1.26)	2.50 (1.18)	2.49 (1.26)	0.64
6	ผู้หญิงสามารถเป็นประธานในการจัดการประชุมต่างๆ หรือเป็นผู้นำได้ดีเท่าเทียมกับผู้ชาย**	4.23 (1.01)	3.83 (1.07)	4.23 (1.01)	<0.01*
7	การทำงานในชุมชนผู้ชายเหมาะกับการเป็นผู้นำขณะที่ผู้หญิงเหมาะกับการเป็นผู้ประสานงาน หรือเป็นผู้ตามเท่านั้น	2.35 (1.20)	2.86 (1.22)	2.35 (1.20)	<0.01*
8	ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วไม่ควรดำรงตำแหน่งทางการเมืองการปกครอง เพราะจะทำให้บทบาทหน้าที่ในครอบครัวบกพร่อง	2.03 (1.06)	2.47 (1.20)	2.03 (1.06)	<0.01*

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแตกต่างระหว่างทัศนคติต่อเพศภาวะด้านบทบาทผู้หญิงไทยกับผู้ชายไทยในชุมชน/ในที่ทำงานของนักศึกษาระหว่างเพศชายและเพศหญิงเป็นรายข้อ (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	รวม (1040)	ชาย (n=462)	หญิง (n=541)	P-value
		Mean (SD)	Mean (SD)	Mean (SD)	
9	ผู้ชายสามารถปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ นักการเมืองหรือนักปกครองได้ดี กว่าผู้หญิง	2.51 (1.22)	2.98 (1.26)	2.51 (1.22)	<0.01*
10	คนทำงานส่วนใหญ่จะรู้สึกอึดอัด ถ้ามีหัวหน้าเป็นผู้หญิง	2.40 (1.11)	2.63 (1.18)	2.40 (1.11)	<0.01*
	คะแนนเฉลี่ยรวมรายด้าน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	25.82 (4.83)	26.83 (4.88)	24.94 (4.59)	<0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** ในการคำนวณค่าคะแนนรวมข้อนี้ ผู้วิจัยได้ reverse score เนื่องจากคะแนนมีทิศทางตรงกันข้ามกับข้ออื่นๆ ที่มีทัศนคติแบบชายเป็นใหญ่

2.4 ทัศนคติต่อบทบาทชายหญิงไทยด้านความสัมพันธ์เชิงอำนาจ

จากตารางที่ 4 ทัศนคติต่อความสัมพันธ์เชิงอำนาจ เมื่อพิจารณาคะแนนรวมรายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายมีค่าคะแนนทัศนคติต่อการให้อำนาจผู้ชายมากกว่าผู้หญิงสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชายให้ค่าคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อผู้ชายมีอำนาจเหนือกว่าผู้หญิงสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญในเกือบทุกข้อ ยกเว้นข้อ 1 เรื่อง ภรรยาควรมีสิทธิเท่าเทียมกับสามีในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ภายในครอบครัว ที่กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมีค่าคะแนนเฉลี่ยทัศนคติเห็นด้วยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชายอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแตกต่างระหว่างทัศนคติ
ต่อเพศภาวะด้านความลัทธิเชิงอำนาจของนักศึกษาาระหว่างเพศชาย
และเพศหญิงเป็นรายข้อ

ข้อ	ข้อความ	รวม (1040)	ชาย (n=462)	หญิง (n=541)	P-value
		Mean (SD)	Mean (SD)	Mean (SD)	
1	ภรรยาควรมีสิทธิเท่าเทียมกับสามี ในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ภายใน ครอบครัว**	4.37 (0.98)	3.39 (1.09)	4.37 (2.18)	<0.01*
2	การตัดสินใจเรื่องที่มีความสำคัญใน ครอบครัวควรเป็นหน้าที่ของผู้ชาย	2.18 (1.16)	2.82 (1.21)	2.18 (1.16)	<0.01*
3	ผู้หญิงไม่สามารถเป็นผู้นำ ครอบครัวได้ดีเท่าเทียมกับผู้ชาย	1.84 (1.08)	2.40 (1.21)	1.84 (1.28)	<0.01*
4	ในครอบครัว สามีควรเป็นผู้นำและ ภรรยาควรเป็นผู้ตาม	2.33 (1.22)	2.82 (1.24)	2.33 (1.22)	<0.01*
5	ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วควรเปลี่ยน คำนำหน้าเป็นนางและใช้นามสกุล ของสามี แม้ว่ากฎหมายจะอนุญาต ให้ผู้หญิงมีสิทธิ์เลือกใช้คำนำหน้า และนามสกุลเดิม	2.69 (1.31)	3.12 (1.27)	2.69 (1.15)	<0.01*
6	ผู้ชายมีสิทธิในการตัดสินใจที่จะให้ ภรรยาทำงานนอกบ้านหรือไม่ควรทำ	1.90 (1.23)	2.62 (1.35)	1.90 (1.23)	<0.01*
	คะแนนเฉลี่ยรวมรายด้าน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	14.07 (5.32)	15.83 (5.36)	12.58 (4.81)	<0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** ในการคำนวณค่าคะแนนรวมข้อนี้ ผู้วิจัยได้ reverse score เนื่องจากคะแนนมีทิศทางตรงกันข้ามกับ
ข้ออื่นๆ ที่มีทัศนคติแบบชายเป็นใหญ่

2.5 ทศนคติต่อบทบาทชายหญิงไทยเรื่องเพศ

จากตารางที่ 5 ทศนคติต่อบทบาทผู้หญิงกับผู้ชายไทยในเรื่องเพศ เมื่อพิจารณาคะแนนรวมรายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายมีค่าคะแนนทศนคติยึดติดต่อบทบาทผู้หญิงผู้ชายไทยเรื่องเพศในลักษณะชายเป็นใหญ่มากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิง ในลักษณะผู้ชายเป็นผู้นำเรื่องเพศแต่ผู้หญิงเป็นผู้ตามหรือรองรับมากกว่าอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายให้ค่าคะแนนเฉลี่ยทศนคติต่อผู้ชายเป็นผู้นำเรื่องเพศแต่ผู้หญิงเป็นผู้ตามหรือรองรับมากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติถึง 12 ข้อ จากจำนวน 15 ข้อ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแตกต่างระหว่างทศนคติต่อเพศภาวะด้านบทบาทผู้หญิงไทยกับผู้ชายไทยเรื่องเพศของนักศึกษาาระหว่างเพศชายและเพศหญิงเป็นรายข้อ

ข้อ	ข้อความ	รวม (1040)	ชาย (n=462)	หญิง (n=541)	P-value
		Mean (SD)	Mean (SD)	Mean (SD)	
1	โดยธรรมชาติแล้วผู้ชายเป็นเพศที่เจ้าชู้ ในขณะที่ผู้หญิงไม่ค่อยสนใจเรื่องเพศมากนัก	2.81 (1.25)	2.73 (1.33)	2.81 (1.25)	0.48
2	ผู้หญิงไม่ควรพูดคุยในเรื่องเพศทั้งในที่สาธารณะและสถานที่ส่วนตัว	2.74 (1.25)	3.06 (1.21)	2.74 (1.25)	<0.01*
3	ผู้หญิงที่ดีไม่ควรเป็นฝ่ายที่จีบผู้ชายก่อน	2.31 (1.23)	2.50 (1.28)	2.31 (1.23)	<0.01*
4	ภรรยาที่ดีต้องสนองความต้องการทางเพศทุกครั้งที่สามีต้องการ	1.88 (1.10)	2.62 (1.29)	1.88 (1.10)	<0.01*
5	ผู้หญิงที่ดีไม่ควรแสดงความต้องการทางเพศให้สามีรับรู้	1.25 (1.14)	2.44 (1.44)	1.25 (1.14)	<0.01*

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแตกต่างระหว่างทัศนคติต่อเพศภาวะด้านบทบาทผู้หญิงไทยกับผู้ชายไทยเรื่องเพศของนักศึกษาระหว่างเพศชายและเพศหญิงเป็นรายข้อ (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	รวม (1040)	ชาย (n=462)	หญิง (n=541)	P-value
		Mean (SD)	Mean (SD)	Mean (SD)	
6	ผู้ชายมีสิทธิที่จะมีเพศสัมพันธ์กับภรรยาหรือแฟนถ้าเขาต้องการ แม้ว่าผู้หญิงจะไม่ต้องการก็ตาม	1.59 (1.03)	2.16 (1.25)	1.59 (1.03)	<0.01*
7	ผู้ชายเป็นผู้เริ่มต้นและกำหนดรูปแบบการมีเพศสัมพันธ์ (ท่า/วิธีการ)	2.17 (1.15)	2.74 (1.27)	2.17 (1.18)	<0.01*
8	เป็นเรื่องปกติที่ผู้ชายจะเลือกผู้หญิงที่บริสุทธิ์มาเป็นภรรยา	3.10 (1.45)	3.26 (1.41)	3.10 (1.45)	0.10
9	ผู้ชายที่แต่งงานแล้ว แต่อาจไปมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงอื่นบ้าง ถือเป็นเรื่องปกติ	1.55 (1.00)	2.09 (1.24)	1.55 (1.00)	<0.01*
10	คุณค่าของผู้หญิงคือการรักษาพรหมจรรย์ไว้จนกว่าจะถึงวันแต่งงาน	3.64 (1.40)	3.35 (1.46)	3.64 (1.40)	<0.01*
11	ผู้หญิงที่มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันจนตั้งครรภ์ ไม่ควรเรียกร้องให้ฝ่ายชายต้องมารวมรับผิดชอบการตั้งครรภ์นั้น	1.81 (1.12)	2.19 (1.20)	1.81 (1.12)	<0.01*
12	สามีมีสิทธิทำร้ายร่างกายภรรยาได้ ถ้าภรรยาปฏิเสธที่จะมีเพศสัมพันธ์ด้วย	1.36 (0.81)	1.71 (1.07)	1.36 (0.81)	<0.01*

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแตกต่างระหว่างทัศนคติต่อเพศภาวะด้านบทบาทผู้หญิงไทยกับผู้ชายไทยเรื่องเพศของนักศึกษาระหว่างเพศชายและเพศหญิงเป็นรายข้อ (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	รวม (1040)	ชาย (n=462)	หญิง (n=541)	P-value
		Mean (SD)	Mean (SD)	Mean (SD)	
13	ผู้ชายมีความต้องการทางเพศมากกว่าผู้หญิง	3.11 (1.18)	3.19 (1.24)	3.11 (1.18)	0.28
14	ผู้หญิงที่พกุงยางอนามัย/มีถุงยางอนามัยแสดงว่าเป็นผู้หญิงที่ “ง่าย”	1.90 (1.10)	2.14 (1.16)	1.90 (1.10)	<0.01*
15	เป็นหน้าที่รับผิดชอบของผู้หญิงในการป้องกันการตั้งครรภ์	1.94 (1.29)	2.08 (1.18)	1.94 (1.29)	<0.01*
คะแนนเฉลี่ยรวมรายด้าน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน)		36.02 (10.77)	38.27 (11.05)	34.16 (10.18)	<0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล บทสรุปและ ข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจทัศนคติของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยต่อเพศภาวะและเปรียบเทียบความแตกต่างทัศนคติของนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงต่อเพศภาวะ ผลการศึกษาพบว่าโดยภาพรวมนักศึกษาทั้งชายและหญิงมีค่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละข้อในการสนับสนุนเพศภาวะในลักษณะชายเป็นใหญ่ที่ชายมีโอกาสนอกสิทธิ์ อำนาจเหนือกว่าผู้หญิงต่ำกว่าระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่านักศึกษาชายและหญิงส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับความไม่เท่าเทียมทางเพศภาวะเป็นการสนับสนุนว่าเพศภาวะเป็นการประกอบสร้างทางสังคม สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทัศนคติที่มีลักษณะให้ความเสมอภาคระหว่าง

หญิงชายในกลุ่มนักศึกษาหญิงชายนี้ อาจเป็นเพราะนักสตรีนิยมในประเทศไทย ทั้งนักวิชาการและองค์กรการพัฒนาอิสระทำงานขับเคลื่อนเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงและชายมาอย่างต่อเนื่องตามข้อเรียกร้องของสหประชาชาติเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2520 โดยนักสตรีนิยมมีความเห็นว่าการที่จะทำให้เกิดความเสมอภาคหญิงชายได้นั้น จำเป็นต้องมีการทำให้ประเด็นเรื่องเพศภาวะเป็นกระแสหลักในวาระของการวางแผนการพัฒนาประเทศ ประเทศไทยได้กำหนดให้มีแผนพัฒนาสตรีอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ส่งผลให้ผู้หญิงไทยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศ มีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัว (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2554) อีกทั้งมหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาที่มีความเปิดกว้าง มีอาจารย์และผู้บริหารระดับคณะ ระดับศูนย์หรือสถาบันเป็นผู้หญิง ทำให้นักศึกษาได้มีโอกาสเห็นตัวแบบที่มีความยืดหยุ่นต่อบทบาททางเพศภาวะในทุกด้าน และเห็นว่าผู้หญิงสามารถเป็นผู้นำได้ แม้ว่าการกล่อมเกลாதทัศนคติต่อเพศภาวะ เริ่มต้นที่สถาบันครอบครัว ชุมชนเพื่อนบ้าน แต่สถาบันต่างๆ เช่น ประเพณี วัฒนธรรม สถาบันการศึกษา และสื่อต่างๆ เข้ามามีอิทธิพลต่อทัศนคติด้านเพศภาวะทั้งทางตรงและทางอ้อมของหญิงชายตลอดช่วงชีวิต (Marinova, 2003)

อย่างไรก็ตาม การมีความคิดเห็นต่อความเสมอภาคในระดับปานกลาง ก็ยังเป็นทัศนคติที่บ่งชี้ว่าทัศนคติต่อชายมีอำนาจเหนือกว่าผู้หญิง และเมื่อเปรียบเทียบกับทัศนคติต่อเพศภาวะระหว่างนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง พบว่านักศึกษาชายมีทัศนคติสนับสนุนชายเป็นใหญ่มากกว่านักศึกษาหญิงในทุกข้อ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการสำรวจทัศนคติของวัยรุ่นอียิปต์ (Mensch et al, 2003) และวัยรุ่นในสก็อตแลนด์ (Tinklin et al, 2005) ที่พบว่าวัยรุ่นชายมีทัศนคติที่ยึดติดกับบทบาททางเพศภาวะในลักษณะชายเป็นใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทในครอบครัว โดยมีความเห็นว่าผู้ชายควรเป็นผู้มีอำนาจการตัดสินใจในบ้าน ตัดสินใจว่าภรรยาควรทำงานนอกบ้านหรือไม่ ผู้หญิงควรรับผิดชอบงานบ้านและเลี้ยงดูบุตรแม้ว่าผู้หญิงจะทำงานนอกบ้านที่มีรายได้ก็ตาม แสดงให้เห็นว่ากระบวนการกล่อมเกล่า บทบาทหน้าที่ความเป็นหญิงและชายในครอบครัว ยังมีความยึดติดกับบทบาทเพศภาวะในลักษณะชายเป็นใหญ่มาก ซึ่งอาจเป็นเพราะบทบาทผู้หญิงและชายในครอบครัวแบบชายเป็นใหญ่ ยังคงมีให้

นักศึกษาได้พบเห็นในชีวิตประจำวันจากครอบครัวของนักศึกษาเองและในสังคมรอบตัวตลอดจนสื่อต่างๆ ที่ยังคงฉายภาพให้ผู้หญิงมีบทบาทในการทำงานบ้านและเป็นผู้ดูแล ผู้ชายเป็นผู้นำ มีอำนาจตัดสินใจ สถาบันที่มีอิทธิพลในการกล่อมเกลาคือ ความเป็นหญิงชายที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ สถาบันครอบครัวและสื่อต่างๆ ทั้งทางโทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต (Ram, Stronhocheim, Gaur, 2014; Wolska, 2011) สนับสนุนข้อวิพากษ์ของนักสตรีนิยมที่มองว่าผู้ชายยึดพื้นที่สาธารณะ (public) คือพื้นที่ในชุมชน ที่ทำงาน การบริหารปกครองประเทศ และให้พื้นที่ในครอบครัว ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนตัว (private) เป็นพื้นที่ของผู้หญิง จึงทำให้ผู้ชายซึ่งมีพื้นที่สาธารณะมีบทบาท อำนาจการตัดสินใจมากกว่าผู้หญิง (Rosaldo, 1974 อ้างใน สุชาดา ทวีสิทธิ์, 2550) สตรีนิยมสายรื้อถอน (Radical feminists) มองว่าในสังคมชายเป็นใหญ่ การที่จะรื้อถอนทัศนคติที่ผู้ชายเป็นใหญ่ มีความสามารถ ผู้หญิงเป็นผู้ตาม ผู้อ่อนแอ เป็นเรื่องที่ยาก ต้องใช้เวลานาน เพราะความเชื่อแบบนี้ได้ฝังรากลึกในสังคมและในจิตสำนึกของผู้ชาย การที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต้องเปลี่ยนแปลงที่โครงสร้างสถาบันต่างๆ ในสังคม ให้ผู้หญิงมีโอกาสเป็นผู้นำ ผู้บริหารในพื้นที่สาธารณะ เพิ่มมากขึ้น (Lobber, 2017)

นอกจากนี้การที่นักศึกษาชายมีทัศนคติที่สนับสนุนบทบาททางเพศภาวะในสถานะชายเป็นใหญ่เหนือกว่าผู้หญิงเป็นเพราะนักศึกษาชายได้ประโยชน์จากความเชื่อ ทัศนคติต่อบทบาททางเพศภาวะมากกว่าผู้หญิง ทำให้ยังมีความพึงพอใจที่จะคงความเชื่อทัศนคติเช่นนี้มากกว่าผู้หญิง ซึ่งเสียโอกาสถูกเอาเปรียบมากกว่าและในภาพระดับมหาวิทยาลัย ระดับสังคม แม้ว่าจะมีผู้หญิงเป็นผู้นำบ้างแล้วก็ตาม แต่สัดส่วนของผู้หญิงในตำแหน่งของการเป็นผู้บริหารหน่วยงาน องค์กร หรือประเทศทั้งในภาครัฐและเอกชนยังมีน้อยกว่าผู้ชายมาก (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว และโครงการสตรีและเยาวชนศึกษา, 2559)

ถึงแม้ว่าจะพบว่าปัจจุบันหญิงชายไทยมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานมากขึ้น แต่ผู้ชายก็ยังคงมีความเชื่อว่าเรื่องเพศเป็นพื้นที่ของผู้ชาย เพราะผู้ชายเต็มใจและได้ประโยชน์ ในสังคมแบบชายเป็นใหญ่ให้ความสำคัญต่อเรื่องเพศว่าเป็นอัตลักษณ์ของความเป็นชาย (Lobber, 2017) นักศึกษาชายยังมีความเห็นว่าเป็นเรื่องปกติที่

ผู้ชายจะเลือกผู้หญิงที่บริสุทธิ์มาเป็นภรรยา “คุณค่าของผู้หญิง คือการรักษาพรหมจรรย์ไว้จนกว่าจะถึงวันแต่งงาน” “ผู้ชายมีความต้องการทางเพศมากกว่าผู้หญิง” “ผู้หญิงที่พกถุงยางอนามัยแสดงว่าเป็นผู้หญิงที่ง่าย” เป็นหน้าที่รับผิดชอบของผู้หญิงในการป้องกันการตั้งครรภ์ สูงกว่านักศึกษาหญิงแสดงให้เห็นว่าทัศนคติต่อบทบาททางเพศผู้ชายยังมีทัศนคติที่ไม่มีความเสมอภาค โดยยังมีความเชื่อว่าผู้ชายมีอิสระทางเพศมากกว่าผู้หญิง อีกทั้งไม่สนับสนุนให้ผู้หญิงมีอำนาจการตัดสินใจในเรื่องการป้องกัน และต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อผลที่ตามมาหากมีการตั้งครรภ์ หากนักศึกษาชายมีทัศนคติต่อบทบาททางเพศเช่นนี้อาจส่งผลต่อปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมหรือการทำแท้ง ซึ่งประเด็นปัญหาทางเพศ เป็นประเด็นสำคัญที่ต้องรีบแก้ไขในสังคมไทย เพราะวัฒนธรรมไทยในอดีตยังมีความเชื่อว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องที่พูดไม่ได้ แม้ว่าปัจจุบันหลายองค์กรโดยการขับเคลื่อนของนักสตรีนิยมมีข้อโต้แย้งว่าเรื่องเพศควรเป็นเรื่องที่พูดได้ และควรสอนให้เด็กหญิงและเด็กชายเรียนรู้เรื่องเพศ มีการสื่อสารเรื่องเพศ (องค์กรแพท, 2551) เพื่อการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย หรือผู้หญิงกล้าปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์

ทั้งนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีความเห็นว่า “ผู้หญิงต้องมีความอดทนต่อปัญหาครอบครัวเพื่อรักษาความเป็นครอบครัวไว้” แสดงให้เห็นว่าทั้งนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีความเห็นว่าผู้หญิงเป็นเพศที่ต้องมีความรับผิดชอบ และอดทนเสียสละเพื่อครอบครัว ซึ่งทัศนคติเช่นนี้ทั้งนักศึกษาหญิงและชายอาจได้รับอิทธิพลจากครอบครัว และสื่อต่างๆ เนื่องจากสังคมไทยเมื่อหญิงชายแต่งงานกันผู้ใหญ่และชุมชนมักจะปลูกฝังสอนให้ผู้หญิงต้องมีความอดทน ทัศนคติเช่นนี้ทำให้ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วหากชีวิตครอบครัวไม่ประสบความสำเร็จ ผู้หญิงมีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพจิตกับการต้องพยายามอดทนรักษาความเป็นครอบครัว (Ram et al., 2014) นอกจากนี้นักศึกษาชายมีทัศนคติในข้อ “แม้ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัว ผู้หญิงควรอดทนไม่ได้ตอบเพื่อเห็นแก่บุตรหรือเพื่อความสุขของครอบครัว” มากกว่านักศึกษาหญิงอย่างมีนัยสำคัญ การมีทัศนคติเช่นนี้เป็นการสนับสนุนให้ผู้ชายมีอำนาจอภิสิทธิ์และบังคับให้ผู้หญิงต้องเป็นผู้ยอมตามอาจส่งผลต่อความเสี่ยงในการเกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

เนื่องจากบทบาททางเพศภาวะเป็นการกล่อมเกลาคือความเป็นหญิงและชาย ซึ่งในลักษณะสังคมชายเป็นใหญ่ที่คาดหวังให้ผู้ชายเป็นผู้นำ กล้าเสี่ยง กล้าหาญ ทำให้ผู้ชายมีโอกาสในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว และเก็บกด เช่นกัน เช่น ผู้ชายมีทัศนคติ “เป็นเรื่องปกติที่ผู้ชายแสดงความก้าวร้าว” นักศึกษาชายมีความเห็นด้วยในข้อนี้มากกว่าผู้หญิง แสดงให้เห็นว่าหากมีความเชื่อเช่นนี้อาจส่งผลให้นักศึกษาชายมีความเสี่ยงต่อการกระทำรุนแรงได้ และในสภาพสังคมที่มีการแข่งขันให้ความสำคัญต่อความสำเร็จ ย่อมทำให้ผู้ชายมีความเครียดแตกต่างจากการศึกษาที่นักศึกษาชายมีความเชื่อว่า “ผู้ชายไม่ควรพบปัญหาของตนเองให้ผู้อื่นบ้าง เพราะจะไม่ได้รับการยอมรับ” “ผู้ชายต้องเข้มแข็งและไม่ควรร้องไห้ต่อหน้าผู้อื่น” มากกว่าผู้หญิง อาจส่งผลให้ผู้ชายมีความเสี่ยงต่อการเก็บกดความเครียดและนำไปสู่ปัญหาด้านอื่นๆ เช่น การใช้สารเสพติดหรือพฤติกรรมรุนแรงได้

มหาวิทยาลัยควรกำหนดวิสัยทัศน์และแผนยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศภาวะ ใช้แนวคิดเพศภาวะเป็นกระแสหลักในการดำเนินโครงการต่างๆ ในมหาวิทยาลัย เผยแพร่พระราชบัญญัติ ความเท่าเทียมทางเพศ โดยกำหนดโควตาสัดส่วนหญิงชายให้มีจำนวนเท่าๆ กัน ในการเลือกกรรมการผู้บริหารระดับคณะ และมหาวิทยาลัย ตลอดจนกรรมการสโมสรหรือองค์การนิสิตนักศึกษา สนับสนุนบุคลากรสายผู้สอนให้เปิดวิชาเพศภาวะศึกษาเพื่อความเป็นธรรมทางเพศภาวะไว้เป็นวิชาบังคับ ทรนงค์ให้นักศึกษาตระหนักถึงความเสมอภาคทางเพศ เป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องเพศศึกษาที่ไม่ใช่ทรนงค์เพียงแค่การมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย แต่ต้องบูรณาการกรอบแนวคิดความเสมอภาคทางเพศภาวะในโครงการด้วย เพื่อให้ นิสิตนักศึกษาชายเปลี่ยนทัศนคติการมีอำนาจเหนือกว่าผู้หญิงในเรื่องเพศและผู้หญิงสามารถพูดเรื่องเพศได้อย่างเปิดเผย ซึ่งจะ ทำให้นิสิตนักศึกษาหญิงมีทักษะการต่อรองเรื่องเพศ และควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องความเสมอภาคหญิงชายเพื่อให้นักศึกษามีทัศนคติที่ตระหนักถึงความเสมอภาคหญิงชายและมีความยืดหยุ่นต่อบทบาทหญิงชายที่มีลักษณะชายเป็นใหญ่ โดยการจัดประชุมร่วมกันระหว่างคณะวิชา อาจใช้รูปแบบการโต้วาทิ การเสวนาวิชาการ การฉายภาพยนตร์ไทยและต่างประเทศที่มีเนื้อหาส่งเสริม

ความเสมอภาคทางเพศภาวะ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของผู้เข้ารับการอบรมที่มีความหลากหลาย จะทำให้เห็นความไม่เสมอภาคหญิงชายที่มีอยู่จริงชัดเจนมากขึ้น ประกาศยกย่องให้รางวัลกับนักศึกษา บุคลากรหรือหน่วยงานที่ส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย เพื่อให้เกิดแบบอย่างเอื้อให้เกิดบรรยากาศความเสมอภาคหญิงชายในมหาวิทยาลัย

ข้อจำกัดของงานวิจัย การศึกษาครั้งนี้เป็นการสำรวจเพศภาวะในมิติหญิงชาย ไม่ได้ครอบคลุมกลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศ เช่น เกย์ กระเทย ทอม เลสเบียน หรือคนรักสองเพศ และเนื่องจากบริบทสังคมมีอิทธิพลต่อทัศนคติต่อเพศภาวะ จึงไม่สามารถเป็นตัวแทนของวัยรุ่นในพื้นที่อื่นๆ ได้

บรรณานุกรม

จักรกฤษณ์ พิญาพวงษ์. การรับรู้เกี่ยวกับบทบาททางเพศและการปฏิบัติตัวเกี่ยวกับอนามัยเจริญพันธุ์ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา จังหวัดอุดรธานี.

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. สืบค้นจาก <http://www.thailis.or.th/tcdc/>.

เนตรนภา พรหมมา, จรวยพร สุภาพ, กนิษฐา จำรูญสวัสดิ์, พิมพ์สุรางค์ เตชะบุญเสริมศักดิ์, และ สุปรียา ดันสกุล. (2013). “ปัจจัยคาดทำนายความตั้งใจมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของนักศึกษาชายชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัย.” *วารสารนครสวรรค์*, 6(2), 157-167.

ศิริวรรณ ทุ่มเชื้อ. (2558). “พฤติกรรมทางเพศและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นในจังหวัดสระบุรี.”

วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข, 25(1), 97-109.

ศูนย์สารสนเทศประโยชน์และประชาสัมพันธ์พัฒนบริหารศาสตร์. (2555).

รายงานผลการสำรวจเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชาย

ฉบับสมบูรณ์. สืบค้นจาก http://www.gender.go.th/research/rsdoc/att/content_attitude_2555.pdf.

สมพร รุ่งเรืองกลกิจ, จิราพร เทียวอยู่, วราลักษณ์ กิตติวัฒน์ไพศาล และอิงคณา โคนนารา. (2557). “การพัฒนาเครื่องมือประเมินทัศนคติต่อเพศภาวะ.”

วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ, 37(4), 1-12.

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคง
มนุษย์. (2550). **คู่มือการวิเคราะห์เชิงมิติหญิงชาย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ สกสค.

_____. (2552). **มาตรฐานและตัวชี้วัดความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย**.
กรุงเทพฯ : บิสิเนส อินฟอร์เมชั่น.

_____. และ โครงการสตรีและเยาวชนศึกษา. (2559). **มาตรฐาน
และตัวชี้วัด ความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย**. สืบค้นจาก [http://www.gender.
go.th/publication/book/Standards%20and%20Indicators.pdf](http://www.gender.go.th/publication/book/Standards%20and%20Indicators.pdf).

สุชาดา ทวีสิทธิ์. (2550). “ผู้หญิง ผู้ชาย และเพศวิถี: เพศภาวะศึกษาในงาน
มานุษยวิทยา.” **วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**, 19(1), 310-358.

องค์กรแพท. (2551). การประชุมวิชาการ “เพศศึกษาเพื่อเยาวชน” ครั้งที่ 2
หัวข้อ วัฒนธรรมไทยกับเรื่องเพศ. จัดโดยองค์กรแพท ระหว่างวันที่
23-25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551 ณ. ห้องสนามหลวง กรุงเทพมหานคร.
สืบค้นจาก [http://www.teenpath.net/data/event/10002/
SexMeeting02-Tape-02.doc](http://www.teenpath.net/data/event/10002/SexMeeting02-Tape-02.doc)

Allanana, G.M. (2013). “Patriarchy and gender inequality in Nigeria:
The way forward.” **European Scientific Journal**, 9(17), 115-144.

Lobber, J. (2017). **The variety of feminisms and their contribution to
gender equality**. Retrieved from [http://diglib.bis.uni-oldenburg.
de/pub/unireden/ur97/kap1.pdf](http://diglib.bis.uni-oldenburg.de/pub/unireden/ur97/kap1.pdf).

Marinova, J. (2003). **Gender stereotypes and the socialization process.**
**Paper presented for Expert Group Meeting on “the role of men
and boys in achieving gender equality.” 21-24 October 2003**

- Brasilia, Brazil.** Retrieved from <http://www.un.org/womenwatch/daw/egm/men-boys2003/EP3-Marinova.pdf>.
- Mensch, B., Ibrahim, B., Lee, S., El-Gibaly, O. (2003). "Gender-role attitudes among Egyptian adolescents". **Studies in Family Planning**, 34(1), 8-18.
- Meyer, S., Jaruseviciene, I., Zaborskis A., Decat, P., Vega, B. et al. (2014). "A cross-sectional study on attitudes toward gender equality, sexual behavior, positive sexual experiences, and communication about sex among sexually active and non-sexually active adolescents in Bolivia and Ecuador." **Global Health Action**, 7(1), 24-29
- Ram, U., Strohschein, L., & Gaur, K. (2014). "Gender socialization: Differences between male and female youth in India and associations with mental health." **International Journal of Population Research**. Retrieved November 15, 2016 from [http://www. dx.doi.org/10.1155/2014/357145](http://www.dx.doi.org/10.1155/2014/357145).
- Tinklin, T., Croxford, L., Ducklin, A., & Frame, B. (2005). "Gender and attitudes to work and family roles: the views of young people at the millennium." **Gender and Education**, 17(2), 129-142.
- Wolska, M. (2011). **Gender stereotypes in mass media. Case study: analysis of the gender stereotyping phenomenon in TV commercials.** Retrieved from [http://www. krytyka.org/gender-stereotypes-in-mass-media-case-study-analysis-of-the-gender-stereotyping-phenomenon-in-tv-commercials/](http://www.krytyka.org/gender-stereotypes-in-mass-media-case-study-analysis-of-the-gender-stereotyping-phenomenon-in-tv-commercials/).
- World Health Organization. (2009). **Gender mainstreaming for health managers: a practical approach.** Geneva.

Zuo X., Lou C., Gao E., Cheng Y., Niu,H., Zabin LS. (2012). "Gender differences in adolescent premarital sexual permissiveness in three Asian cities: Effects of gender-role attitudes." **Journal of Adolescent Health**, 50, 18-25.

Translated Thai References

Center for Philanthropy, Civil Society, National Institute of Development Administration. (2012). **Full report on survey of population's attitude toward gender equality**. Retrieved from http://www.gender.go.th/research/rsdoc/att/content_attitude_2555.pdf. [in Thai]

Natnapa Promma, Jarueyporn Suparp, Kanittha Chamroonsawasdi, Pimsurang Theachaboonsermsak, Supreya Tansakul. (2013). "Factors predict intentions to have premarital sexual among freshman college male students." **Naresuan Phayao Journal**, 6(2), 157-167. [in Thai]

Office of Women's Affairs and Family Development, Ministry of Social Development and Human Security. (2007). **Gender analysis manual**. Bangkok : MHDSH Press. [in Thai].

_____. (2552). **Standard and index of gender equality**. Bangkok : Business Information. [in Thai].

_____ and Women and Youth Studies Program. (2559). **Standard and index of gender equality**. Retrieved from <http://www.gender.go.th/publication/book/Standards%20and%20Indicators.pdf>. [in Thai]

- PATH. (2008). **Sex in Thai culture. In Academic conference: sex education for youth. Second meeting. Organized by PATH during November 23-25, 2008. At Royal Plaza; Sanam Luang, the Pramane Ground, Bangkok.** Retrieved from <http://www.teenpath.net/data/event/10002/SexMeeting02-Tape-02.doc>. [in Thai]
- Pinyaphong J. Perceptions of sex roles among colleague male and female students in Uttaradit province. **Research report for UNFPA.** Retrieved from <http://www.thailis.or.th/tdc/> [in Thai]
- Siriwan Tumchuea. (2015.). "Sexual behaviors and factors correlated with the intention of protection." **Nursing Journal of the Ministry of Public Health**, 25(1), 97-109. [in Thai]
- Somporn Rungreangkulkij, Jiraporn Khiewyoo, Waraluk Kittiwatanapaisan, Ingkata Kotnara. (2557). "Developing the attitudes toward gender scale." **Journal of Nursing Science and Health**, 37(4), 1-12. [in Thai]
- Suchada Thaweessit. (1997). "Women, men, and sexuality: gender study in anthropology." **Journal of Social Sciences Chiang Mai University**, 19(1), 310-358. [in Thai]